

Druhově bohatá společenstva mají schopnost se vyrovnat s ochuzováním o živiny

výsledky dlouhodobých pokusů se sečením a pastvou (2004 – 2012)

Jan Mládek¹, Pavla Mládková², Stanislav Hejduk³, Michal Hejcman^{2,4}, Pablo Cruz⁵,
Claire Jouany^{5,6} a Robin J. Pakeman⁷

¹UP Olomouc, ²ČZU Praha, ³Mendelu Brno, ⁴VÚRV Praha-Ruzyně, ⁵INRA Toulouse, Francie,
⁶Université Toulouse, Francie, ⁷The James Hutton Institute, Aberdeen, Skotsko

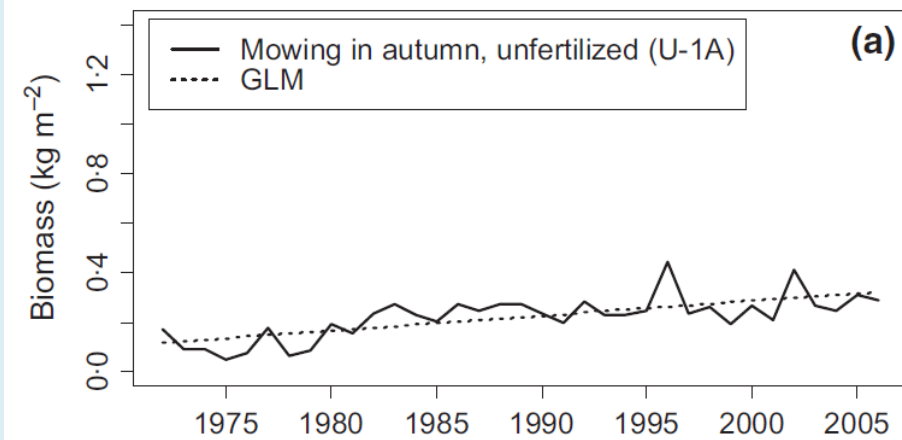
<http://grasslandecology.euweb.cz>

UDRŽENÍ PRODUKTIVITY ... 3 příklady z literatury (2 srovnání v čase a 1 v prostoru)

Explaining grassland biomass – the contribution of climate, species and functional diversity depends on fertilization and mowing frequency

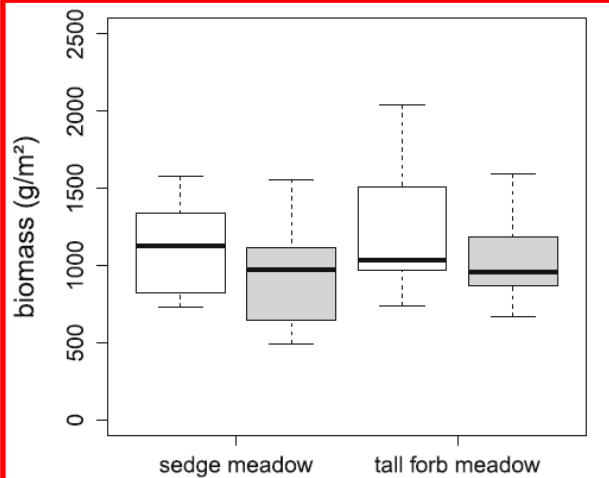
Markus Bernhardt-Römermann^{1*}, Christine Römermann², Stefan Sperlich³ and Wolfgang Schmidt⁴

Journal of Applied Ecology 2011, **48**, 1088–1097

Impact of management on biodiversity-biomass relations in Estonian flooded meadows

Lena Neuenkamp · Jaak-Albert Metsoja · Martin Zobel · Norbert Hölzel

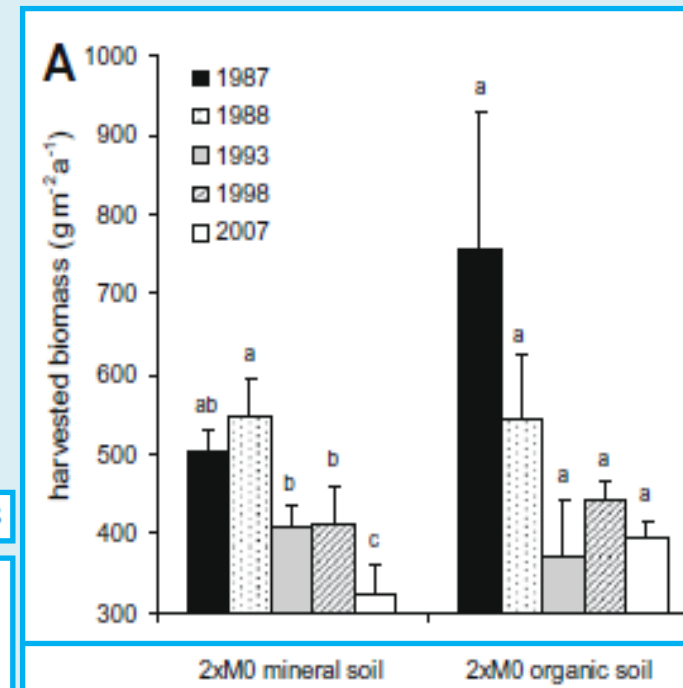

Plant Ecol (2013) 214:845–856

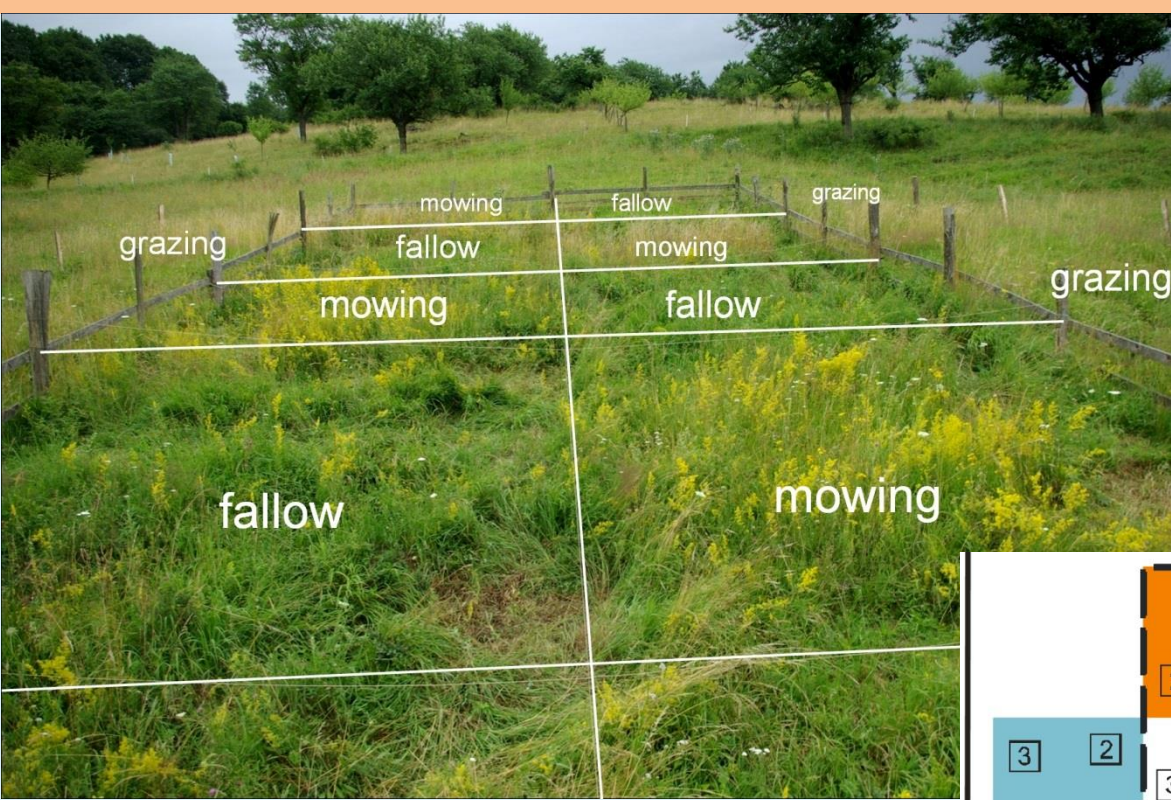
Biological Conservation 142 (2009) 2941–2948

Nutrient impoverishment and limitation of productivity after 20 years of conservation management in wet grasslands of north-western Germany

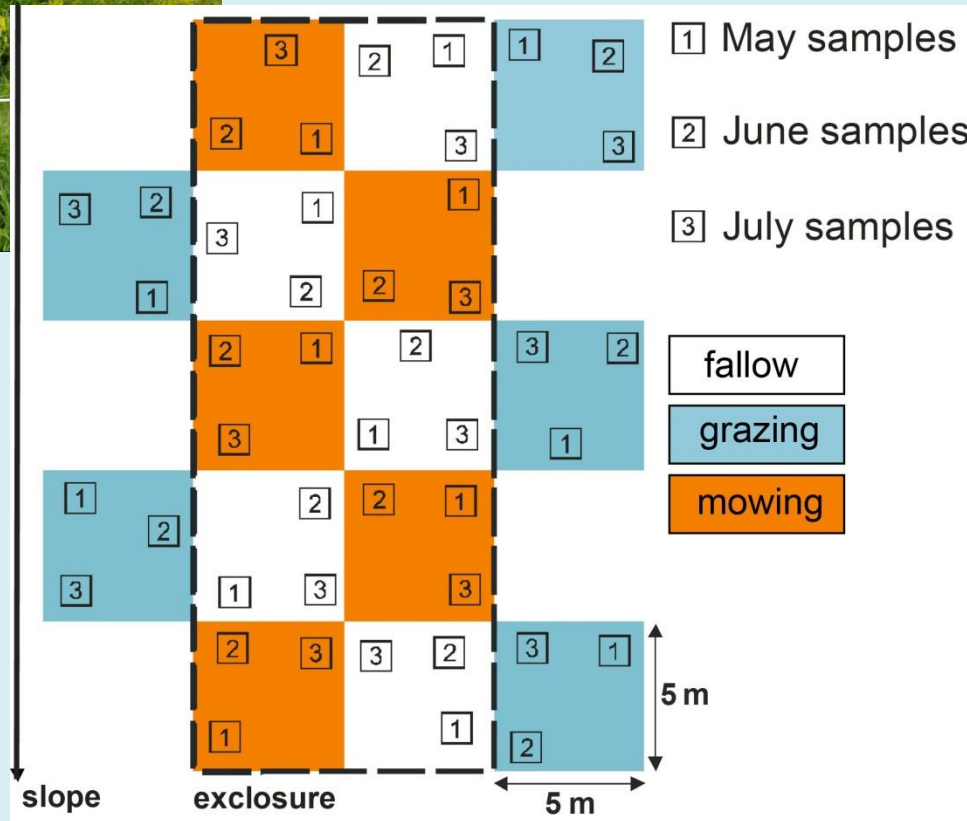
Yvonne Oelmann^{a,*}, Gabriele Broll^b, Norbert Hölzel^c, Till Kleinebecker^c, Andreas Vogel^c, Peter Schwartz^d

Odběr vzorků 2011 – 2012 ve 2 pokusech s identickým uspořádáním (běžících od roku 2004)

- v každém datu sběr vzorků prvního nárůstu biomasy od jara (nikoli obrůstající)

- **sečením** ročně odstraněno:

41 N kg ha⁻¹

4 P kg ha⁻¹

55 K kg ha⁻¹

- **pastvou** ročně odstraněno:

10 N kg ha⁻¹

2 P kg ha⁻¹

0.5 K kg ha⁻¹

HYPOTÉZA ODLIŠNÉ STECHIOMETRIE ROSTLINNÝCH A ŽIVOČIŠNÝCH BUNĚK

- a) Mají druhově bohatá společenstva Bílých Karpat kapacitu kompenzovat každoroční export živin posečením resp. pastvou dobytka?
- b) Ovlivňuje dlouhodobý typ managementu dostupnost živin v půdě a indikátory limitace produkce biomasy?
- c) Které funkční skupiny rostlin převládají při daném typu managementu?
- d) Koresponduje gradient produktivity v daném typu managementu s indikátory limitace? (*species pool* omezen na druhy schopné vytrvat při daném managementu)

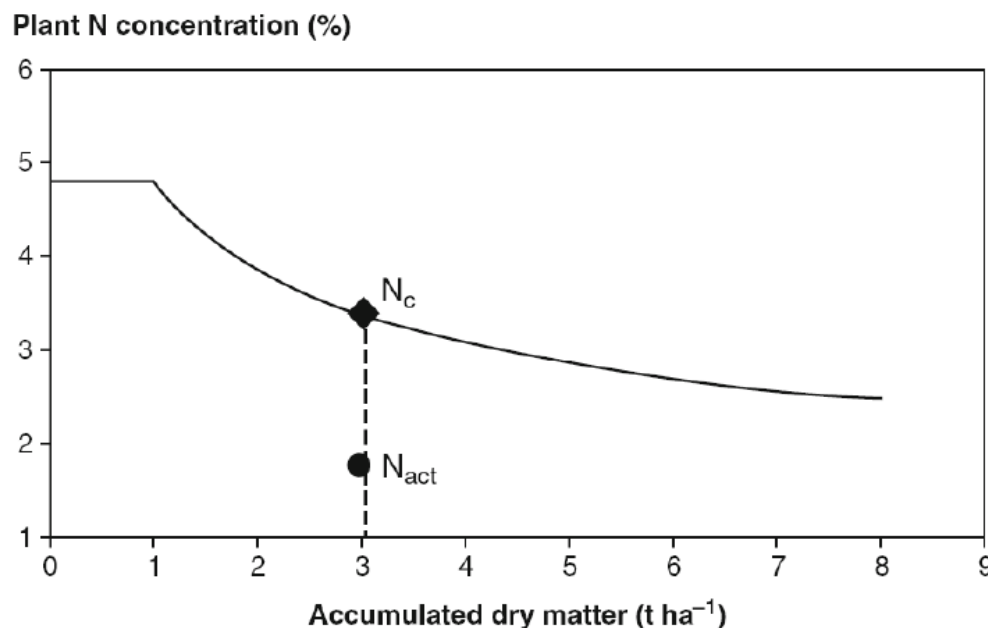
VÝŽIVOVÉ INDEXY (Duru a Theliér-Huché 1997)

- samotné koncentrace živin v biomase nic neříkají o dostupnosti (ředění během růstu – tj. hlavně díky zvýšení podílu stonků)
- koncentrace živiny je nutno porovnat s kritickou hodnotou při zaznamenané produkci
- indexy (N_i , P_i , K_i) obvykle dosahují hodnot 30 – 100

$$N_i = 100 \times N / 4.8HM^{-0.32}$$

$$P_i = 100 \times P\% / (0.15 + 0.065(N\%))$$

$$K_i = 100 \times K\% / (1.6 + 0.525(N\%))$$

Fig. 11.2 Determination of the nitrogen nutrition index (N_i); $N_i = N_{act}/N_c$ where N_{act} is the measured concentration and N_c is the optimum value obtained from the critical N curve (adapted from Lemaire and Gastal 1997)

POMĚRY ŽIVIN

- rostliny vyžadují pro růst z fyziologického hlediska určitý poměr živin
- pomocí krátkodobých pokusů s hnojením určeny PRAHOVÉ POMĚRY

mokřady (Venterink et al. 2003)

(1) produkce limitovaná DUSÍKEM	N:P<14.5 a N:K<2.1
(2) produkce limitovaná FOSFOREM	N:P>14.5 a K:P>3.4
(3) produkce limitovaná DRASLÍKEM	N:K>2.1 a K:P<3.4

všechny typy vegetace – i spíše suché trávníky (Pegtel et al. 1996)

(1) produkce limitovaná DUSÍKEM	N:P<10 a N:K<1.2
(2) produkce limitovaná FOSFOREM	N:P>10 a K:P>8.6
(3) produkce limitovaná DRASLÍKEM	N:K>1.2 a K:P<8.6

Odběr biomasy i půdy současně třikrát ročně (květen – červen – červenec)

Analýzy vzorků biomasy

		<i>Brachypodium site</i>			<i>Festuca site</i>			<i>REML</i>		
	units	Fallow	Grazing	Mowing	Fallow	Grazing	Mowing	F	G	M
<i>Biomass</i>										
N	g kg ⁻¹	17.4	15.7	15.9	20.3	16.2	16.4	b	a	a
P	g kg ⁻¹	1.4	1.3	1.5	1.8	1.6	1.6	b	a	ab
K	g kg ⁻¹	17.1	18.2	18.9	18.9	18.0	16.5	n.s.		
Ca	g kg ⁻¹	7.0	7.9	8.8	6.6	5.1	7.4	a	a	b
Mg	g kg ⁻¹	1.1	1.2	1.4	2.0	1.7	2.1	a	a	b
N:P		12.5	12.1	11.2	11.5	9.9	10.2	b	a	a
N:K		1.0	0.9	0.9	1.1	0.9	1.0	b	a	a
K:P		12.2	14.0	13.3	10.7	11.1	10.4	a	b	a
Harvested N	g m ⁻²	4.9	4.2	4.1	5.2	4.9	4.1	b	a	a
Harvested P	g m ⁻²	0.41	0.35	0.38	0.46	0.49	0.41	n.s.		
Harvested K	g m ⁻²	4.9	4.9	4.9	4.9	5.6	4.3	ab	b	a
Harvested Ca	g m ⁻²	2.0	2.1	2.4	1.8	1.7	2.1	a	a	b
Harvested Mg	g m ⁻²	0.33	0.33	0.36	0.53	0.54	0.59	n.s.		
DM biomass	g m ⁻²	292	274	268	271	322	273	n.s.		

Doplňkový odběr půdních vzorků – listopad (doba nízké půdní aktivity rostlin i mikroflóry)

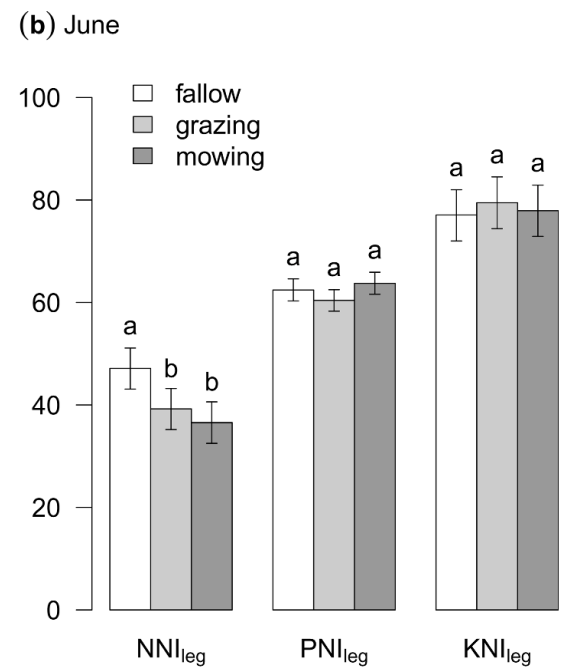
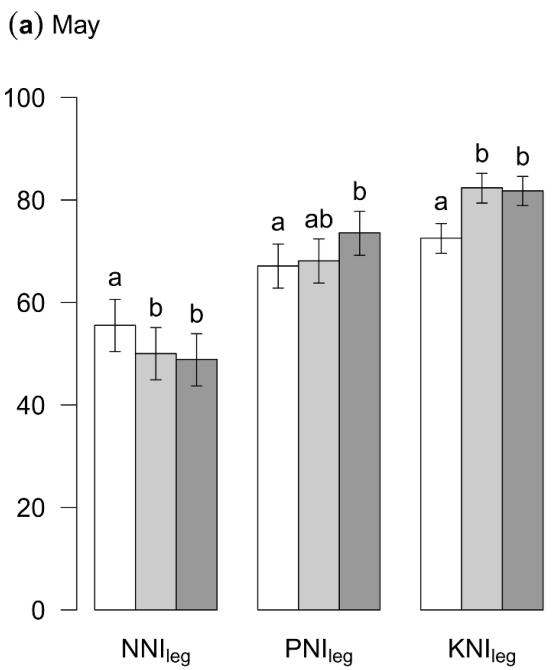
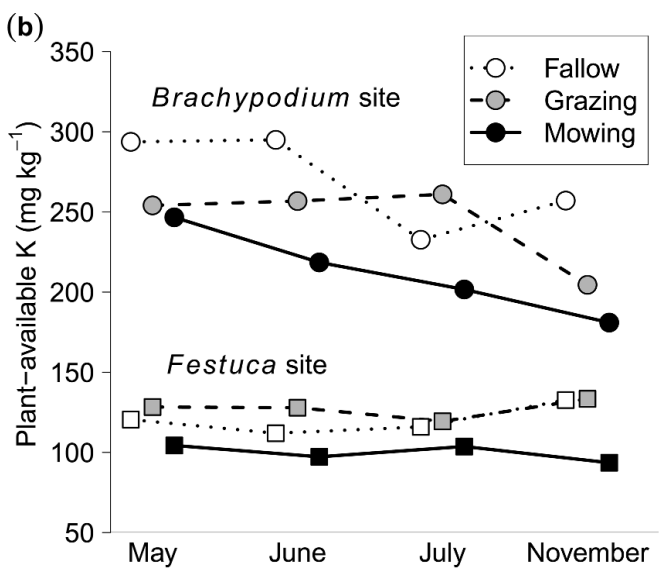
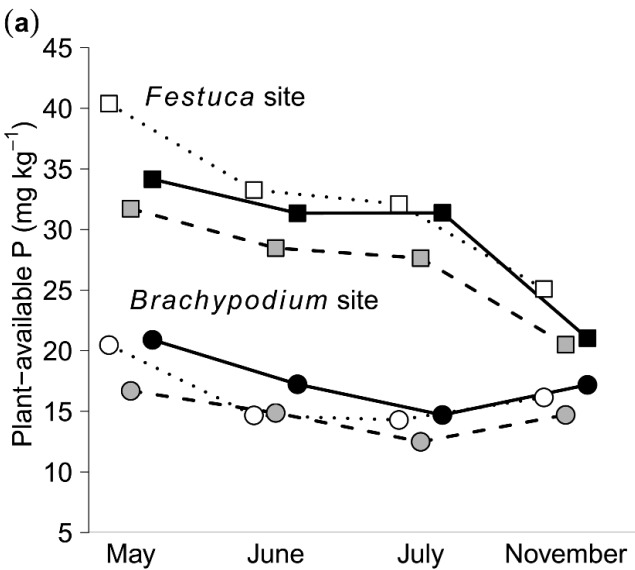
Analýzy vzorků půdy

		<i>Brachypodium site</i>			<i>Festuca site</i>			<i>REML</i>		
units		Fallow	Grazing	Mowing	Fallow	Grazing	Mowing	F	G	M
<i>Soil</i>										
pH (CaCl ₂)		5.4	5.3	5.3	4.3	4.2	4.3	n.s.		
C _{org}	g kg ⁻¹	42.6	45.2	41.4	31.0	30.6	32.0	n.s.		
N _{tot}	g kg ⁻¹	3.5	3.8	3.5	2.8	2.7	2.8	n.s.		
C _{org} :N _{tot}		12.0	12.0	11.9	11.1	11.2	11.3	n.s.		
available P	mg kg ⁻¹	16.5	14.7	17.6	35.3	29.3	32.3	b	a	b
available K	mg kg ⁻¹	274	257	222	116	125	102	b	b	a
available Ca	mg kg ⁻¹	3484	3601	3254	934	759	1059	n.s.		
available Mg	mg kg ⁻¹	212	211	204	139	120	139	n.s.		

Příprava půdních vzorků pro laboratorní analýzy

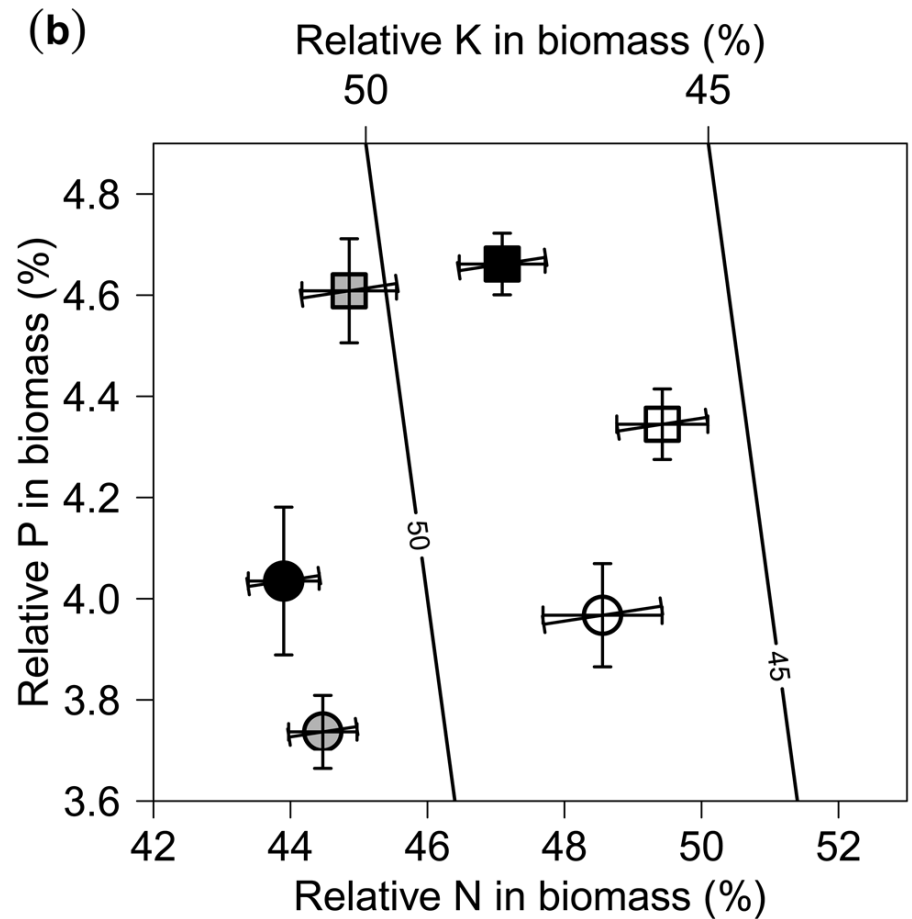
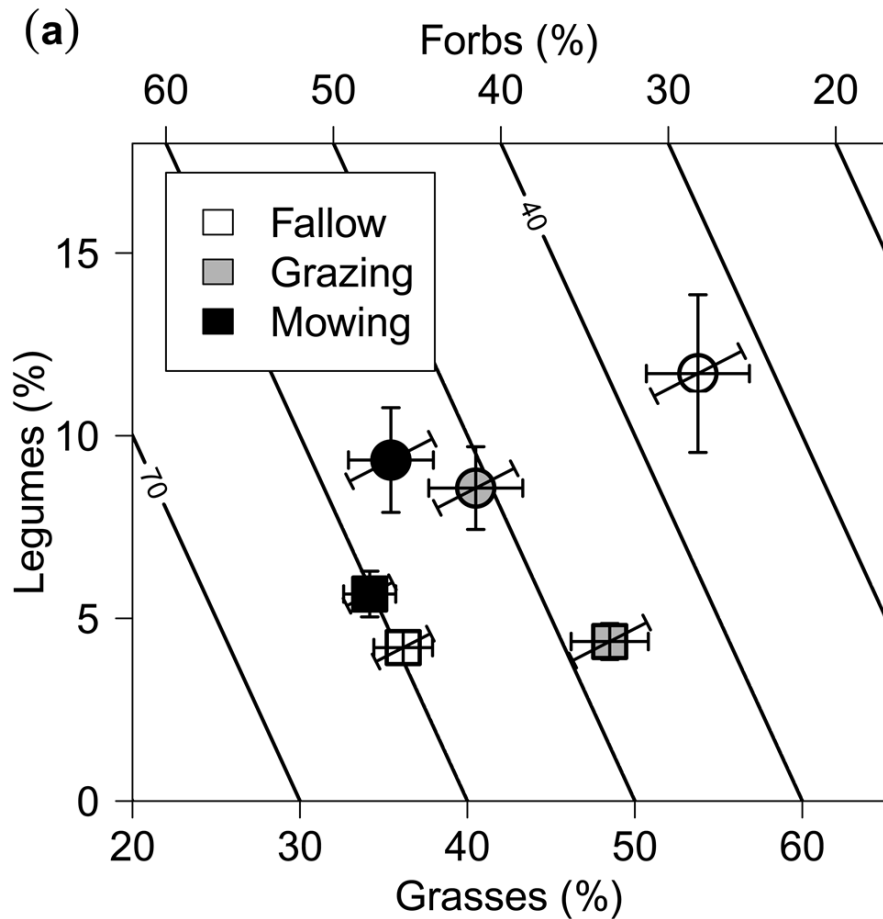

Vliv dlouhodobého managementu na dostupnost živin v půdě a výživové indexy

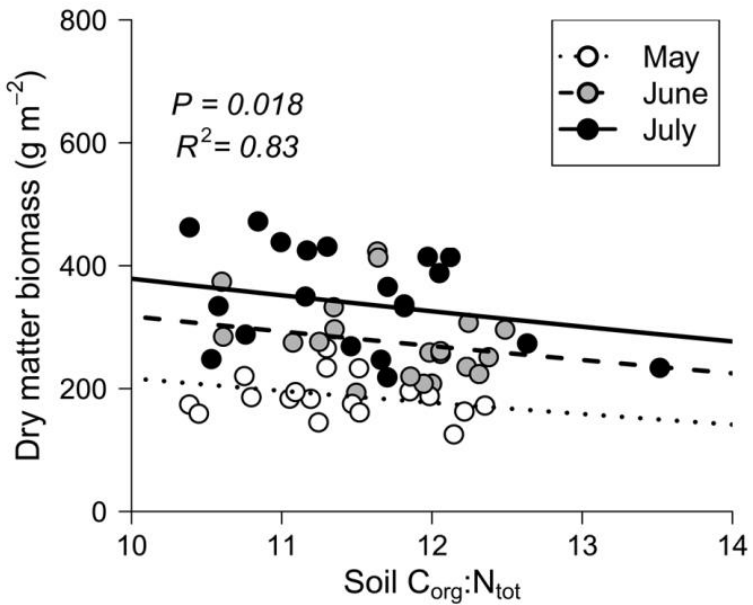
Změny v zastoupení funkčních skupin a relativního obsahu prvků v biomase

-triaxiální diagramy

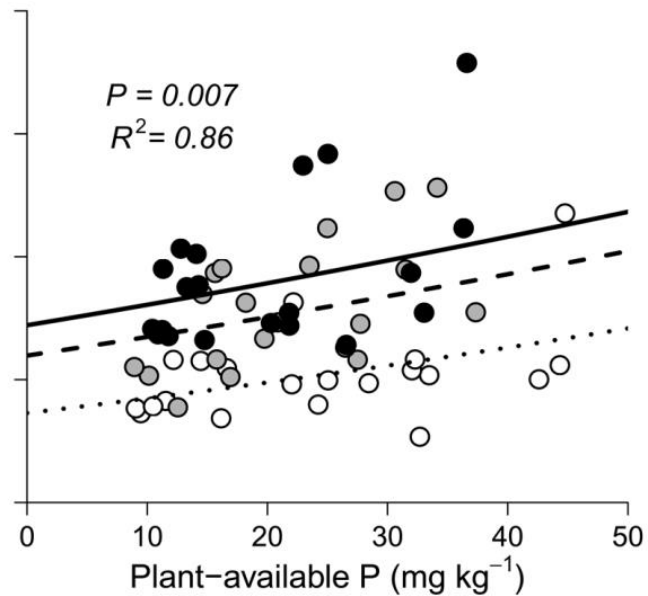

Gradienty produktivity na různě obhospodařovaných plochách

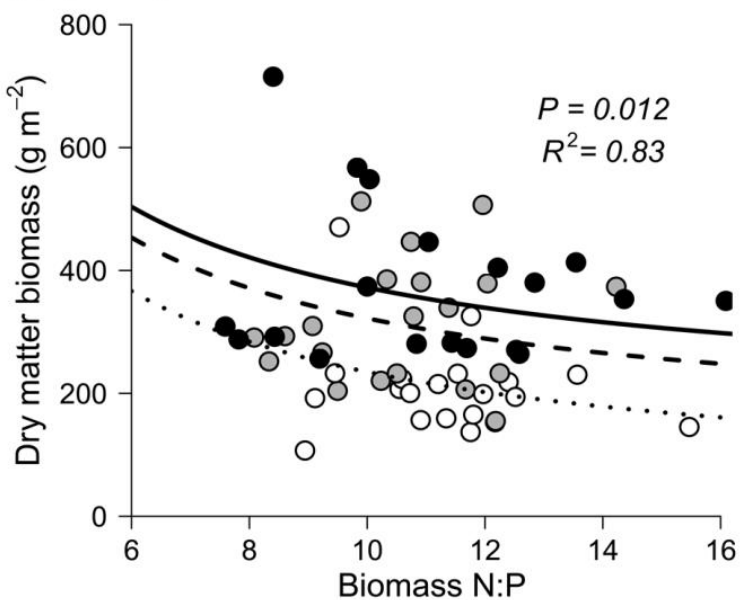
(a) mowing

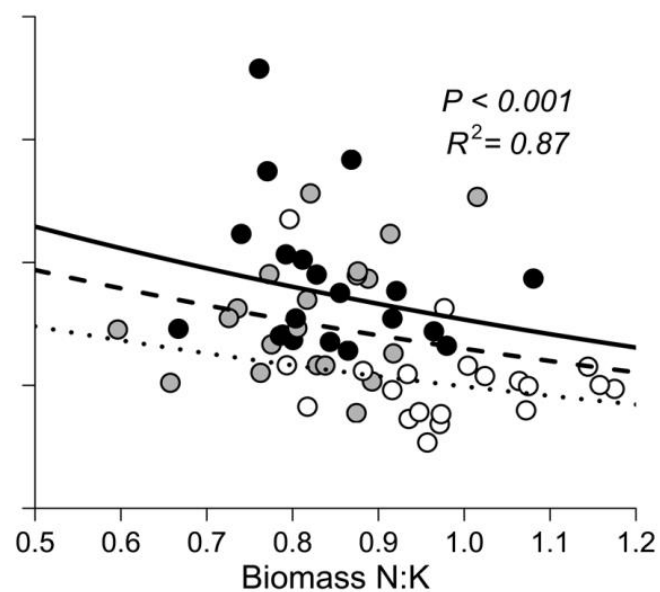
(b) grazing

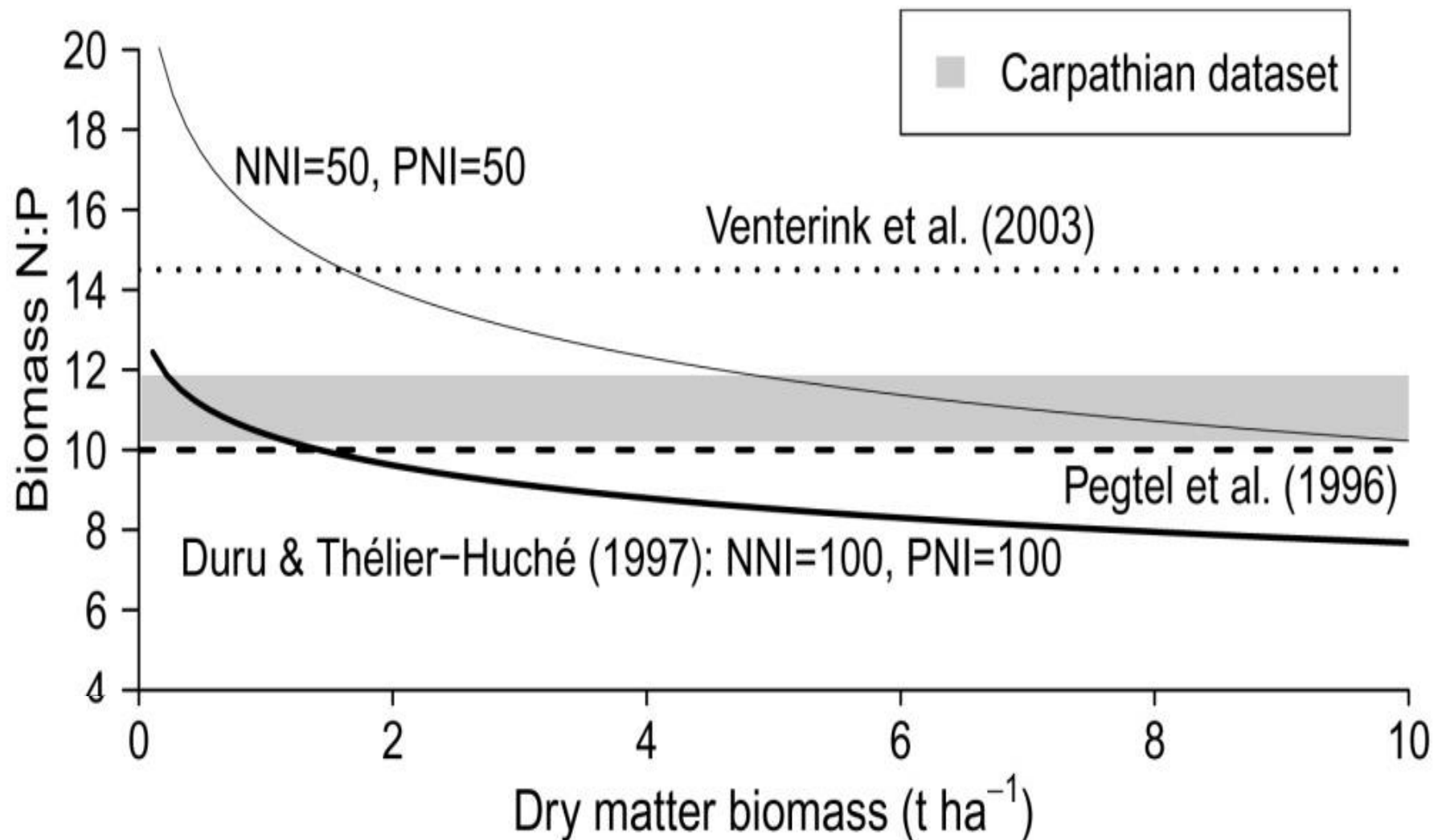
(c) grazing

(d) grazing

(a) Critical N:P ratio

Závěry

- a) druhově bohatá společenstva čítající 77 (*Festuca* site) a 99 (*Brachypodium* site) druhů (z 21 resp. 27 čeledí) na 500 m² jsou schopna kompenzovat export živin a udržet produktivitu ploch sečených a pasených na úrovni neobhospodařovaných
- b) dlouhodobý management změnil dostupnost živin v půdě (koresponduje s hypotézou odlišné stechiometrie exportovaných rostlinných a živočišných pletiv), ale neměl vliv na indikátory limitace
- c) sečení podpořilo dominanci dvouděložných bylin, pastva naopak trav
- d) analýzy gradientů produktivity odhalily rozdílné typy limitace, přestože indikátory se nelišily ... produkce biomasy **na plochách sečených byla limitována dusíkem** (převládající dvouděložné byliny dobře mobilizují fosfor), zatímco na **plochách pasených byla limitována fosforem** (dominantní trávy s adventivními kořeny dobře sbírají dusík)

Poděkování

- za finanční podporu projektům VaV 620/11/03 a RPV SP/2D3/179/07 (Ministerstvo ŽP), CIGA 42110/1313/3114 (ČZU Praha) and CZ.1.07/2.2.00/28.0149 (MŠMT)
- za pomoc při odběru vzorků Pavlíně Hejdukové, Martinovi Sochorcovi a Davidovi Opálkovi
- za podporu při zakládání a údržbě dlouhodobých pokusů Správě CHKO Bílé Karpaty

Druhové složení různě obhospodařovaných ploch (podíl na živé biomase)

	<i>Brachypodium</i> site			<i>Festuca</i> site		
	fallow	grazing	mowing	fallow	grazing	mowing
Grasses	53.9	38.7	35.0	34.4	44.6	32.9
<i>Agrostis capillaris</i>	0.2 ^a	3.0 ^b	1.0 ^a	10.0 ^{ab}	13.4 ^b	7.5 ^a
<i>Anthoxanthum odoratum</i>				0.6 ^a	1.7 ^a	4.5 ^b
<i>Arrhenatherum elatius</i>	0.9 ^a	1.9 ^{ab}	3.0 ^b	4.1 ^c	2.3 ^b	0.9 ^a
<i>Brachypodium pinnatum</i>	40.9 ^b	17.0 ^a	14.3 ^a			
<i>Briza media</i>	0.2 ^a	1.6 ^b	1.3 ^b			
<i>Dactylis glomerata</i>	4.1 ^b	1.2 ^a	1.7 ^a	1.3 ^a	3.4 ^b	1.3 ^a
<i>Festuca pratensis</i>	3.0 ^b	4.2 ^b	1.6 ^a	1.3 ^a	3.7 ^b	0.7 ^a
<i>Festuca rubra</i>	2.4 ^a	3.1 ^a	2.1 ^a	14.5 ^a	12.7 ^a	14.2 ^a
<i>Holcus lanatus</i>	0.6 ^a	2.0 ^{ab}	5.5 ^b			
<i>Phleum pratense</i>				0.3 ^a	1.6 ^b	0.2 ^a
<i>Poa pratensis</i>	0.5 ^a	1.0 ^b	0.5 ^a			
<i>Trisetum flavescens</i>	1.1 ^a	3.7 ^b	4.0 ^b	2.3 ^a	5.8 ^b	3.6 ^a
Legumes	11.0	5.7	7.8	2.9	0.9	2.3
<i>Lathyrus pratensis</i>				2.9 ^b	0.9 ^a	2.3 ^b
<i>Securigera varia</i>	0.0 ^a	1.1 ^b	0.1 ^a			
<i>Trifolium medium</i>	11.0 ^b	4.6 ^a	7.7 ^{ab}			
Non-legume forbs	25.7	37.6	43.3	53.0	40.3	53.4
<i>Agrimonia eupatoria</i>	2.8 ^b	2.1 ^{ab}	1.3 ^a			
<i>Achillea millefolium</i>	2.0 ^a	3.0 ^a	3.1 ^a	1.7 ^b	1.7 ^b	0.6 ^a
<i>Alchemilla</i> spp.				10.9 ^b	3.8 ^a	9.0 ^b
<i>Anthriscus sylvestris</i>	2.9 ^a	0.7 ^a	2.1 ^a	2.0 ^a	1.2 ^a	0.4 ^a
<i>Centaurea jacea</i>	4.2 ^{ab}	2.0 ^a	4.8 ^b			
<i>Centaurea stenolepis</i>				9.4 ^a	12.5 ^a	12.6 ^a
<i>Convolvulus arvensis</i>	0.4 ^a	1.0 ^b	0.3 ^a			
<i>Crepis biennis</i>	0.0 ^a	1.7 ^b	2.0 ^b			
<i>Cruciata glabra</i>				2.1 ^b	0.7 ^a	1.2 ^{ab}
<i>Daucus carota</i>	0.3 ^a	5.4 ^c	2.6 ^b			
<i>Euphorbia cyparissias</i>	0.7 ^a	7.1 ^b	0.8 ^a			
<i>Fragaria viridis</i>	0.2 ^a	1.0 ^b	0.5 ^a			
<i>Galium verum</i>	6.1 ^a	6.2 ^a	15.0 ^b			
<i>Heracleum sphondylium</i>				1.0 ^a	1.3 ^a	2.0 ^a
<i>Hypericum maculatum</i>				14.7 ^b	4.4 ^a	7.4 ^a
<i>Hypericum perforatum</i>	0.4 ^a	0.9 ^{ab}	1.9 ^b			
<i>Knautia arvensis</i>				2.5 ^b	0.4 ^a	2.7 ^b
<i>Leontodon hispidus</i>				0.1 ^a	3.2 ^b	6.3 ^c
<i>Luzula luzuloides</i>				0.8 ^a	0.2 ^a	2.3 ^b
<i>Pastinaca sativa</i>	3.7 ^b	1.1 ^a	4.1 ^b			
<i>Plantago lanceolata</i>	0.0 ^a	1.2 ^b	0.8 ^b	0.2 ^a	0.9 ^b	1.7 ^c
<i>Ranunculus acris</i>				1.2 ^a	1.8 ^b	1.9 ^b
<i>Ranunculus polyanthemus</i>	0.9 ^a	2.7 ^b	2.7 ^b			
<i>Rumex acetosa</i>				3.5 ^b	3.0 ^b	1.7 ^a
<i>Taraxacum</i> sect. <i>Ruderalia</i>				0.3 ^a	3.1 ^b	2.1 ^b
<i>Veronica chamaedrys</i>	1.1 ^a	1.5 ^a	1.3 ^a	2.6 ^b	2.1 ^{ab}	1.5 ^a